

Михайло Грабинський

Львівський національний університет імені Івана Франка, Україна

РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КРЕДИТНОГО ДОГОВОРУ СЕРЕД ДЖЕРЕЛ МІЖНАРОДНОГО ПУБЛІЧНОГО ПРАВА

Mykhailo Hrabynskyi

Ivan Franko National University of Lviv (Ukraine)

THE ROLE OF THE INTERNATIONAL LOAN AGREEMENT AMONG THE SOURCES OF PUBLIC INTERNATIONAL LAW

The article deals with an international loan agreement (loan agreement) as the basis for the emergence of financial and credit relations in international public law. This article aims to explore the international loan agreement as one of the types of international agreements. The scientific approaches concerning the differentiation of varieties of international loan agreements, the differences in the criteria for such a differentiation between international treaties and international loan agreements are considered. Also, some special and essential conditions for these types of contracts are considered. Special attention is paid to the exploring of the influence of the 1969 and 1986 Vienna Conventions on the adoption of international credit agreements.

Key words: international loan agreement, international financial law, international economic law.

Міжнародне фінансове право є порівняно молодією підгалуззю міжнародного економічного права, а інститут фінансові-кредитних відносин як інститут міжнародного фінансового права потребують більш ретельного вивчення та дослідження. Характер таких правовідносин свідчить про їх нетиповість та комплексність. Фінансово-кредитні відносини в міжнародному публічному праві зазвичай виникають на підставі міжнародних кредитних договорів. Реалізуючи цілі та принципи ООН, ці міжнародні кредитні договори спрямовані на забезпечення економічної безпеки держав, а також встановлення міжнародного економічного співробітництва на рівних, партнерських умовах між усіма (або принаймні –більшістю) суб'єктами міжнародного фінансового права.

Насамперед слід зазначити, що джерела міжнародного фінансового права одночасно виступають і джерелами міжнародного публічного права. А тому слід згадати, що джерела міжнародного права зазвичай набувають офіційного характеру у двох випадках:

- через правотворчість суб'єктів міжнародного права, котрі закріплюють у міжнародних договорах норми права чи рекомендації міжнародних міждержавних організацій «*opinion juris*»;
- через санкціонування суб'єктами міжнародного права звичаєвих норм, що надає їм юридичної сили¹.

Прийнято вважати, що стаття 38 Статуту Міжнародного суду ООН перелічує нам джерела міжнародного права, котрими послуговується при вирішенні міжнародних спорів. Але слід пам'ятати, що у міжнародному праві немає і, скоріш за все, не буде чіткого визначення та вичерпного переліку джерел цього права. Адже саме поняття джерела міжнародного права слід виводити з самої природи міжнародного права та пов'язаних з цим питань міжнародно-правових актів². Деякі вчені також наполягають, що весь перелік, вміщений у ст. 38, необхідно використовувати при визначенні переліку джерел міжнародного фінансового права³. Тому до джерел міжнародного права, на нашу думку, можна і варто віднести меморандуми та рішення

¹ Репецький, В.М. (Eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 92.

² Мережко, О. (2009). Теорія джерел міжнародного права. *Юридичний журнал*, 1; *Statute of the International Court of Justice* (International Court of Justice) <<https://www.icj-cij.org/en/statute>> (2019, January, 15)., art. 38, 59, 93.

³ Музика-Стефанчук, О. А. (2013). Сучасний погляд на міжнародне фінансове право та його джерела. *Наука і правоохорона*, 2 (20), 177.

міжнародних економічних організацій щодо надання кредитів (позик, грантів), доповнення до кредитних договорів, рішення про додаткове фінансування проектів тощо, через їхнє прийняття, погодження та санкціонування суб'єктами міжнародного права. Адже з дій суб'єктів і випливає їхня згода на надання обов'язковості цим актам.

Щодо класифікації джерел міжнародного економічного права, то такі джерела можуть бути *матеріальними* (декларації, конвенції, протоколи та інші правові акти міжнародного характеру, які спрямовані на врегулювання публічних економічних правовідносин між суб'єктами міжнародного економічного права, та які є створеними державами-учасниками цих правовідносин самостійно чи за допомогою міжнародних організацій) та *нематеріальними* (наприклад, звичай)¹.

Також їх можна поділити на:

– *кодифіковані* (які мають на меті узагальнити чи встановити певні правила міжнародних економічних правовідносин; наприклад, Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 14 січня 1998 р.²) та *некодифіковані* (які регулюють економічні правовідносини стосовно певного об'єкта цих відносин та обмеженим колом суб'єктів);

– *універсальні* (що поширюють свою дію на більшість учасників міжнародного співтовариства) та *локальні* (що поширюють свою дію на обмежене коло учасників міжнародних економічних правовідносин);

– *інституційні* (стосуються окремого інституту міжнародного економічного права) та *загальні* (регулюють не лише економічні, а й інші види публічних правовідносин)³.

Міжнародні договори як головне джерело сучасного міжнародного права (зокрема, міжнародного економічного права) є результатом сучасного і свідомого методу нормотворення, і визнається багатьма науковцями найважливішим джерелом міжнародного права, оскільки вимагають чіткої згоди сторін, що домовляються⁴.

Сьогодні кожна сфера міжнародних відносин здебільшого врегульована міжнародними договорами. Серед таких сфер можна виділити економічні та культурні зв'язки, військове та політичне співробітництво, співпрацю у сфері науки, техніки, захисту навколишнього середовища, в інформаційній сфері та інші публічні правовідносини. Згідно з договорами засновуються і діють міжнародні організації⁵. А їх роль у міжнародних фінансово-кредитних відносинах є визначальною, оскільки запозичивши договірне регулювання кредитних відносин з приватного права (зокрема, римського), усі конкретні фінансові відносини, кількість яких постійно зростає, зафіксовуються у письмовій формі, а укладення може відбуватись у кілька етапів, що вимагає укладення окремих міжнародних договорів.

Фінансово-кредитні відносини як предмет міжнародного фінансового права доволі часто виражені у таких зовнішніх джерелах як міжнародні кредитні угоди (договори про надання позики).

Насамперед, слід згадати, що у Віденських конвенціях про право міжнародних договорів термін «договір» був прийнятий для позначення родового поняття, котре охоплює майже всі види міжнародних угод, що регулюються міжнародним правом, незалежно від їх назв, форм і складу учасників. Міжнародними договорами є лише такі угоди, дії яких регулюються міжнародним правом. Проте положення Віденських конвенцій стосуються лише договорів, укладених у письмовій формі, не поширюються на договори за участі інших учасників, окрім суб'єктів міжнародного права, а також на усні угоди. Щодо держав, які не підписали або не ратифікували вказані конвенції, діють норми звичаєвого права в їх договірній практиці⁶. Так, дійсно, договір може бути вміщено

¹ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 93.

² Рамкова угода щодо грантів технічної допомоги між Україною та Міжнародним банком реконструкції та розвитку від 14 січня 1998 р. (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996_013> (2019, січень, 15).

³ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 93.

⁴ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 94.

⁵ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 159.

⁶ *Vienna Convention on the Law of Treaties* 1969 (United Nations). <https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIII-1&chapter=23&Temp=mtdsg3&clang=en> (2019, January, 15);

Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations 1986 (United Nations) <https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIII-3&chapter=23&lang=en> (2019, January, 15).

більш, ніж в одному документі, що часто зустрічається у міжнародному економічному праві, однак така форма міжнародного договору жодним чином не впливає на його дійсність.

Національне право не є джерелом міжнародного економічного права (та й міжнародного публічного права в цілому), але його норми (головним чином конституційного права) визначають порядок укладення договорів, компетенцію відповідних органів держави, види договорів, що підлягають обов'язковій ратифікації, порядок виконання міжнародних договорів та ін. Воно виявляє відповідний вплив на формування певних норм міжнародного звичаєвого права¹.

Проте, якщо ми говоримо про внутрішні акти міжнародних організацій, то слід згадати, що міжнародні публічні договірні відносини за участі міжнародних організацій регулюються Віденською конвенцією 1986 року, а також установчими актами цих міжнародних організацій. Важливу роль у цих відносинах відіграє також і практика самих організацій². Наприклад, у фінансово-кредитних правовідносинах застосовуватиметься практика, а також установчі та внутрішні акти міжнародних кредитних організацій, про що ми згадаємо пізніше.

Класифікація та поділ міжнародних економічних договорів дещо відрізняється від загальних класифікацій міжнародних договорів. Так, для прикладу, однією із найпоширеніших класифікацій міжнародних договорів є їх поділ за терміном дії договору, який залежить від характеру відносин, що регулюються ними, та намірів сторін. А тому за цим критерієм міжнародні договори можна класифікувати на три групи: *строкові*, *безстрокові* та *невизначено-строкові*. Хоча у міжнародному праві найчастіше укладають невизначено-строкові договори, в яких визначений певний термін дії, але при цьому він передбачає, що після цього терміну договір буде залишатися чинним доти, доки один із учасників не заявить про свій намір денонсувати його³, дещо інша практика спостерігається у міжнародному економічному праві.

Через специфіку кредитних правовідносин, одним із необхідних елементів міжнародного кредитного договору є *повернення кредитних коштів* або (якщо договір безвідплатний) *виконання проекту*, і ці юридичні факти повинні обов'язково відбутись до певної конкретної дати (*dead-line*). Зрозумілим є те, що порушення цих істотних умов тягне за собою порушення усього договору, а отже може спричинити настання негативних наслідків, про які ми згадаємо пізніше.

З іншої сторони, так звані загальні «рамкові угоди» будуть мати невизначено-строковий або безстроковий характер, адже їх умови спрямовані на уніфікацію процедури і тому можуть бути застосованими у різних міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах.

Також міжнародні договори можна поділити на «правотворчі» (ті, що стосуються великої кількості держав) та «договори-контракти» (що укладаються між обмеженим колом суб'єктів, – найчастіше двома)⁴. Однією із найголовніших відмінностей цих договорів є те, що «договори-контракти», на відміну від «правотворчих» договорів, припиняються відразу після виконання⁵. Як зазначалось раніше, найбільше у міжнародному фінансовому праві ми можемо зустрічати міжнародні кредитні договори, що передбачають фінансування (кредитування) певних, наперед погоджених, конкретних проектів. За своєю юридичною природою це яскравий приклад «договору-контракту». Натомість, загальні «рамкові угоди» виступатимуть прикладом «правотворчих договорів» у міжнародних фінансово-кредитних правовідносинах.

За іншою (дещо схожою класифікацією) міжнародні кредитні договори можна умовно поділити на *договори-закони* (або ж «рамкові угоди, правила»), які містять загальні, часто рамкові, правостановлюючі положення щодо регулювання міжнародних економічних відносин, і *договори-угоди* (або «позикові, кредитні договори»), що регулюють конкретні, локальні та вузькі сфери правовідносин між конкретними суб'єктами щодо конкретної сфери економічної співпраці. До перших, наприклад, відносять договори про принципи економічних відносин, установчі договори міжнародних економічних організацій, рамкові угоди про надання позик державам міжнародними організаціями тощо, а до других – договори про надання позики, кредитні договори та ін.⁶

¹ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 159.

² *Vienna Convention on the Law of Treaties* 1969 (United Nations). <https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=XXIII-1&chapter=23&Temp=mtdsg3&clang=en> (2019, January, 15);

Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 159.

³ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 169.

⁴ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 94.

⁵ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 95.

⁶ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 421.

Зазвичай, суб'єкт міжнародних правовідносин, що не підписав договір, не має обов'язку його виконувати. Проте, якщо у договорі закріплена норма, що підтверджує звичай міжнародного права, вона попри таке закріплення залишається звичаєвою, а держава, яка не підписала такий договір, все-рівно буде зв'язана його відносинами¹.

Важливу роль у фінансово-кредитних відносинах відіграють неодноразово нами загадані «рамкові угоди» – це міжнародно-правові акти, документи та акти міжнародних економічних організацій та інші джерела міжнародного публічного права, в яких закріплено загальні положення та умови, що застосовуються до всіх договорів, які укладаються цією міжнародною економічною організацією чи іншим суб'єктом міжнародного публічного економічного права.

Вони вводяться для створення єдиних для всіх суб'єктів-боржників умов щодо прав та обов'язків за кредитними угодами. Проте, укладаючи конкретний договір такі умови можуть бути відкоректовані в залежності від фінансової спроможності суб'єкта та інших чинників, а отже є доволі динамічними.

Важливу роль для міжнародного фінансового права відіграють також угоди, що не містять безпосередні умови кредиту, проте зазначають важливі передумови та умови співпраці, на основі яких такі кредити можуть бути надані.

Зокрема, в Угоді між ЦБ Лівану та НБУ 2011 року зафіксовано прагнення сторін сприяти розвитку економічних та фінансових відносин між цими двома країнами, а також належному вирішенню проблем, які існують між ними у цих сферах². До таких передумов також можна віднести випадки, коли у кредитному договорі прописана відкладальна умова. Наприклад, макрофінансова допомога буде надана позичальнику у випадку задовільного проведення заходів з реалізації іншого кредитного договору (у тому числі – з іншим кредитором)³.

Міжнародні економічні договори, що передбачають виникнення публічних фінансово-кредитних відносин, найчастіше є двосторонніми, де однією стороною виступає держава-позичальник, а іншою – суб'єкт міжнародного права – кредитор. При цьому, рамкові умови, а також угоди про участь у міжнародних фінансових міжурядових установах в основному є універсальними (угоди з Міжнародним валютним фондом, групою Світового банку тощо) та регіональними (угоди з Європейським банком реконструкції та розвитку, Європейським інвестиційним банком, Африканським банком розвитку тощо).

Виходячи із об'єкта правового регулювання можна здійснити таку класифікацію міжнародних економічних договорів:

- 1) договори, що визначають міжнародно-правовий режим економічних зв'язків;
- 2) договори, що регулюють рух товарів і послуг через державний кордон;
- 3) договори, що регулюють рух капіталу через державний кордон, в тому числі домовленості про надання кредитів і позик, концесійні домовленості, договори про інвестиції та про переведення капіталу;
- 4) договори про взаємне надання транспортних, страхових, банківських та інших послуг, зв'язаних із забезпеченням руху товарів, послуг та капіталу через державний кордон;
- 5) договори, що регулюють платежі між державами, в тому числі платіжні і клірингові домовленості, домовленості з валютно-фінансових питань (валютний курс, золотий паритет, умови обміну валют тощо);
- 6) домовленості про міжнародне регулювання цін на сировинні товари (товарні договори);
- 7) домовленості про міжнародне регулювання виробництва;
- 8) договори про безповоротну економічну допомогу;

¹ Репецький, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 95.

² *Угода між Центральним банком Лівану та Національним банком України* (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/422_023> (2019, січень, 15).

³ *Меморандум про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором (Макрофінансова допомога Україні. Кредитна лінія від Європейського Союзу на суму до 1 мільярда євро)* (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_004> (2019, січень, 15);

Меморандум про взаєморозуміння між Україною як Позичальником та Європейським Союзом як Кредитором (Макрофінансова допомога Україні. Кредитна лінія від Європейського Союзу на суму до 1,8 мільярда євро) (Верховна Рада України). Офіційний сайт Верховної Ради України. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_015> (2019, січень, 15).

9) інші міжнародні економічні договори¹.

Серед вищенаведених економічних договорів, лише договори, що регулюють рух капіталу через державний кордон (а саме домовленості про надання кредитів, позик та договори про інвестиції) становлять основну частину джерел фінансово-кредитних відносин, які раніше ми назвали «міжнародними кредитними договорами».

Також варто згадати інші класифікації міжнародних економічних договорів, які прямо чи опосередковано впливають із класифікацій міжнародних договорів в цілому, хоча і з певними своїми особливостями, притаманними цій галузі права.

Наприклад, за кількістю учасників міжнародні економічні договори також поділяють на двосторонні та багатосторонні. Незважаючи на те, що у сучасних умовах глобалізації основна увага в міжнародних економічних відносинах звертається на багатостороннє співробітництво, в рамках якого відбувається формування основного масиву міжнародно-правових норм універсального характеру, а прикладами багатосторонніх економічних договорів є Генеральна угода про тарифи і торгівлю (ГАТТ), статuti міжнародних економічних організацій, у тому числі Статут ООН, в якому два окремих розділи присвячені переважно міжнародному економічному співробітництву², проте з фінансово-кредитними правовідносинами все по іншому. Міжнародні кредитні договори в основному є двосторонніми в силу своєї юридичної природи.

З іншої сторони, рамкові угоди та угоди, що визначають повноваження міжнародних економічних організацій в сфері фінансово-кредитних відносин (в тому числі, угоди про створення цих міжнародних організацій) є багатосторонніми. І їх теж можна віднести до фінансово-кредитних договорів, адже вони теж регулюють ці відносини, але на вищому рівні – рівні універсального застосування.

Також, за предметом правового регулювання міжнародні економічні договори поділяють на торгові, клірингові, фінансово-кредитні, про науково-технічне співробітництво, про уникнення подвійного оподаткування тощо³. З цієї класифікацією все просто – адже лише кредитні договори становлять для нас інтерес як договори, в рамках міжнародних публічних фінансово-кредитних правовідносин. Однак саме ця класифікація допомагає нам краще зрозуміти місце міжнародних кредитних правовідносин в системі міжнародного економічного права.

Залежно від рівня представлення сторін, які укладають договори, в міжнародному економічному праві виокремлюють також договори міждержавні, міжурядові та міжвідомчі⁴. Це можна простежити і у міжнародних кредитних договорах. Наприклад, на міждержавному рівні укладений кредитний договір між Україною та ЄС⁵, на міжурядовому рівні укладений кредитний договір між Україною та Японією⁶, на міжвідомчому рівні укладений кредитний договір між Укрексімбанком та Фондом підтримки галузі, і т.д.

Проте, іноді у міжнародному фінансовому праві трапляються й інші приклади, які за загальним правилом не притаманні міжнародному публічному праву в цілому. Наприклад, угода про позику між Укравтодором та МБРР. Така угода (не зважаючи на учасників) має, насамперед, публічно-правовий характер, а отже, є джерелом міжнародного публічного права. Публічний характер таких договорів зумовлений гарантіями, які надає держава, долучаючись до міжнародної економічної організації, а також внутрішньо державними процедурами, які визначають можливість такого приватно-правового суб'єкта на участь у публічних кредитних правовідносинах. Так званий «внутрішній конкурс» всередині держави є проявом її суверенної волі, а отже і делегуванням

¹ Бувайлик, Г.Е. (1977). *Правовое регулирование международных экономических отношений*. Киев: Наукова думка, 28.

² Репецкий, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 421-422.

³ Репецкий, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 422.

⁴ Репецкий, В.М. (eds.). (2011). *Міжнародне публічне право*. Київ: Знання, 422.

⁵ *Кредитна угода між Україною як Позичальником, Національним банком України як Фінансовим агентом Позичальника та Європейським Союзом як Кредитором (Макрофінансова допомога Україні)* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_016> (2019, січень, 15).

⁶ *Угода (у формі обміну нотами) між Урядом України та Урядом Японії щодо Кредитної угоди про Позику на політику розвитку на здійснення економічних реформ між Кабінетом Міністрів України та Японським агентством міжнародного співробітництва* (Верховна Рада України). *Офіційний сайт Верховної Ради України*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/392_036> (2019, січень, 15).

частини суверенітету задля укладення відповідного договору. Тому, такі відносини, на нашу думку, також слід кваліфікувати як міжнародні публічні фінансово-кредитні правовідносини.

Таким чином, активний розвиток фінансово-кредитних відносин у XX столітті зумовив виникнення окремого різновиду міжнародних угод як міжнародний кредитний договір. Останній, в свою чергу, містить характерні лише для нього елементи: інформацію про Позичальника та Кредитора, відсоткову ставку, кількість траншів погодженої кредитної лінії, умови видачі погоджених кредитних коштів тощо. До міжнародних кредитних договорів зазвичай можна застосувати ті ж класифікації, що й до інших міжнародних угод. На підставі таких міжнародних кредитних договорів виникають міжнародні публічні фінансово-кредитні правовідносини.

References:

1. *Statute of the International Court of Justice* (International Court of Justice). <<https://www.icj-cij.org/en/statute>> (2019, January, 15). [in English].
2. *Vienna Convention on the Law of Treaties* 1969 (United Nations) <https://treaties.un.org/pages/ViewDetailsIII.aspx?src=TREATY&mtsg_no=XXIII-1&chapter=23&Temp=mtsg3&clang=_en> (2019, January, 15). [in English].
3. *Vienna Convention on the Law of Treaties between States and International Organizations or between International Organizations* 1986 (United Nations). <https://treaties.un.org/pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtsg_no=XXIII-3&chapter=23&lang=en> (2019, January, 15). [in English].
4. Buvajlik, G.E. (1977) *Pravovoe regulirovanie mezhdunarodnyh ekonomicheskikh otnoshenij* [Legal regulation of international economic relations]. Kyiv: Naukova dumka. [in Russian].
5. *Kredytna uhoda mizh Ukrainoiu yak Pozychalnykom, Natsionalnym bankom Ukrainy yak Finansovym ahentom Pozychalnyka ta Yevropeiskym Soiuzom yak Kredytorom (Makrofinansova dopomoha Ukraini)* [Loan Agreement between Ukraine as Borrower, National Bank of Ukraine as Borrower Financial Agent and European Union as Lender (Macrofinancial Assistance to Ukraine)] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_016> (2019, January, 15). [in Ukrainian].
6. *Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Ukrainoiu yak Pozychalnykom ta Yevropeiskym Soiuzom yak Kredytorom (Makrofinansova dopomoha Ukraini. Kredytna liniia vid Yevropeiskoho Soiuzu na sumu do 1 miliarda yevro)* [Memorandum of Understanding between Ukraine as the Borrower and the European Union as a Lender (Macrofinance Aid to Ukraine: Credit Union from the European Union up to 1 billion Euro)] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_004> (2019, January, 15). [in Ukrainian].
7. *Memorandum pro vzaiemorozuminnia mizh Ukrainoiu yak Pozychalnykom ta Yevropeiskym Soiuzom yak Kredytorom (Makrofinansova dopomoha Ukraini. Kredytna liniia vid Yevropeiskoho Soiuzu na sumu do 1,8 miliarda yevro)* [Memorandum of Understanding between Ukraine as Borrower and the European Union as a Lender (Macrofinance Aid to Ukraine: European Union credit line for up to 1.8 billion Euro)] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/984_015> (2019, January, 15). [in Ukrainian].
8. Merezhko, O. (2009) *Teoriia dzherel mizhnarodnoho prava* [The theory of sources of international law]. *Yurydychnyi zhurnal, no.1*. [in Ukrainian].
9. Repetskyi, V. M. (eds.). (2011). *Mizhnarodne publichne pravo* [Public international law]. Kyiv: Znannia. [in Ukrainian].
10. Muzyka-Stefanchuk, O. A. (2013) *Suchasnyi pohliad na mizhnarodne finansove pravo ta yoho dzherela* [The modern view of international finance and its source]. *Nauka i pravookhorona, no. 2 (20)*, 174-181. [in Ukrainian].
11. *Ramkova uhoda shchodo hrantiv tekhnichnoi dopomohy mizh Ukrainoiu ta Mizhnarodnym bankom rekonstruktсии ta rozvytku vid 14 sichnia 1998 r.* [Framework agreement on technical assistance grants between Ukraine and the International Bank for Reconstruction and Development dated January 14, 1998.] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996_013> (2019, January, 15). [in Ukrainian].
12. *Uhoda (u formi obminu notamy) mizh Uriadom Ukrainy ta Uriadom Yaponii shchodo Kredytnoi uhody pro Pozyku na polityku rozvytku na zdiisnennia ekonomichnykh reform mizh Kabinetom Ministriv Ukrainy ta Yaponskym ahentstvom mizhnarodnoho spivrobotnytstva* [Agreement (in the form of an exchange of notes) between the Government of Ukraine and the Government of Japan on the Loan Agreement for a Development Policy Credit for Economic Reform between the Cabinet of Ministers of Ukraine and the Japanese Agency for International Cooperation] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/392_036> (2019, January, 15). [in Ukrainian].
13. *Uhoda mizh Tsentralnym bankom Livanu ta Natsionalnym bankom Ukrainy*. [Agreement between the Central Bank of Lebanon and the National Bank of Ukraine] (Verkhovna Rada Ukrainy). *Ofitsiyni sait Verkhovnoi Rady Ukrainy*. <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/422_023> (2019, January, 15). [in Ukrainian].